

BEZ PARDONU

Koaliční nevraživost

Předseda vlády a ministr zahraničí si vyměnili invektivy, ze kterých je zřejmé, že jeden druhým hluboce pohrdají. To jim ovšem nikterak nebrání společně vládnout. Naznačuje se nám snad, že v politice nezdvořilost a hrubost ke spolupráci patří? Že nezaškodí sem tam na koaličního spojence plivnout? V každém případě je zajímavé, že když o sobě dva politici říkají škaredé věci, zpravidla mají oba pravdu. Vrána k vráně sedá a tak to nejspíše bude s premiérem a ministrem zahraničí.

Důvodem anebo záminkou, proč se páni politici škorpí, je jejich rozdílný postoj k unijní smlouvě o rozpočtové odpovědnosti. Je s podivem, jak dokument, který nic nevyřeší, ale ani nic nepokazí, chce jedna partaj stůj co stůj popisovat, kdežto druhá je hystericky proti. Nesmyslně se pak pyšní bojem za národní zájmy či se podobně hloupě obviňují z jejich poškozování. Smlouva se přitom v Evropě podepisuje kvůli zájmům nadnárodním, když Evropská unie momentálně nemá představu ani lidí na to, aby ze dne na den nahradila vadnou a neperspektivní finanční architekturu něčím rozumným a užitečným.

Nečas ani Schwarzenberg nemají koncept, jak řešit podstatu krize, a nejspíše ani netuší, že Evropu primárně tíží krize morálky a mravů. Mají pouze odlišné koncepty servilnosti. Jeden podlézá místnímu prezidentovi, co se neumí profilovat jinak než konfliktem, druhý v zahraničí podlézá silnějším, co tahají za provázky pro změnu globální. Nám může být ukradené obojí. Koaliční konflikty, kterým přihlížíme, jsou ze všeho nejvíce trapné. Kvůli médiím posledním politikou jsme obtěžováni podřadným koaličním seriálem, obsazeným špatnými herci, co řeší sami sebe.

Koaliční nevraživost, o které je tu řeč, by nestála za řeč, kdyby v něčem nebyla užitečná. To nejhorší, co člověka může potkat v nepřehledné době, jako je ta naše, je naivita. V krizi máme tendenci hledat někoho, o koho bychom se opřeli, někoho, kdo snad ví, jak se zachovat, kudy jít. Je důležité vědět, že s politikou počítat určitě nelze...

IVAN HOFFMAN

VÝROČÍ

Lacinův portrét Jiřího Mahena.

Bohdan Lacina (15. 2. 1912 – 6. 7. 1971)

Grafik a malíř Bohdan Lacina se narodil před sto lety ve Sněžném u Jimramova. Studoval u Cyrila Boudy na Vysoké škole architektury, první výstavu měl u E. F. Buriana v D 37. Po válce patřil k zakladatelům Skupiny Ra, navazující na surrealismus. Vynikl jako ilustrátor poezie (Mácha, Halas) i jako výtvarný pedagog na brněnské univerzitě. Na sklonku života se věnoval práci se dřevem i krajinomalbě, jež byla řazena k vrcholům lyrického kubismu.

Inovace řízení: legalizovaný puč

JIRÍ PLOCEK

Pojďme si nejdříve nastínit stručně situaci: Ústav výpočetní techniky (ÚVT) je centrální servisní (a částečně i výzkumnou) institucí v oblasti výpočetní techniky pro zbytek Masarykovy univerzity. Sídli v sousedství Fakulty informatiky (FI) MU, s níž je propojen nejen svým zaměřením, ale mnohdy i personálně. Agenda ÚVT a FI se doplňuje, neboť servisní služby ÚVT pro MU jsou současně spojeny s jejich vývojem a výzkumem na FI. Výsledkem je celorepubliková prestižní pozice MU v oblasti informačních systémů a technologií. Ředitelem ústavu byl od roku 1983 docent Václav Račanský, který v posledních desetiletích byl ve tříletých periodách opakovaně potvrzován ve své funkci všemi dosavadními rektory. ÚVT je financován z více zdrojů (granty, externí spolupráce atd.), jedním z nich je i částka sto milionů, na níž se skládají jednotlivé fakulty MU. Z této položky zřejmě pramení prvotní impuls ke krizi ústavu. Fakulty si – dle vyjádření rektora MU Mikuláše Beka – stěžovaly na vyšší nákladů a kvalitu služeb. V době, kdy je před univerzitou minimálně dvouleté období škrtů, je to argument pochopitelný. Další okolností je pak podezření, že část oněch univerzitních peněz je používána ne na služby, ale částečně i na výzkum a vývoj v rámci ÚVT a tím údajně i FI. Čímž FI získává neoprávněnou výhodu oproti ostatním (tato situace ovšem není z hlediska předchozího vývoje nepochopitelná – MU si dlouhodobě svůj informační systém sama buduje a rozvíjí, takže činnosti se prolínají). Ale i to lze kritizovat. Potud je vše jasné a srozumitelné. Člověk by čekal, že vedení univerzity povede s vedením ÚVT jednání o této problematice, provede hloubkový audit finančních toků a jasně řekne, že potřebuje definovat, co je co, a změnit dosavadní praxi financování, aby ji mohlo obhájit před ostatními složkami univerzity.

Jak se dělá puč

Vážnějšího zájemce o toto téma odkazují na neobyčejně cenný materiál – přepis záznamu shromáždění akademické obce FI z 25. ledna, jehož se zúčastnili také rektor MU docent Mikuláš Bek, kvestor MU Ing. Jan Vitula a prorektor MU profesor Petr Fiala (na internetu je dostupný zde*) a existuje k němu i paralelní videozáznam). Kromě toho je časový průběh „restrukturalizace“, tak jak se jeví ve vnějších krocích, dostupný na adrese vvtmu2012.aspone.cz, stejně jako mnoho dalších materiálů.

Ale zpět k akci: Ředitelem ÚVT docent Račanský byl vedením MU vyzván, aby vypracoval návrh úsporného rozpočtu na rok 2012. Kvestorovi 4. ledna oznámil, že takový návrh má připraven s požadovanou úsporou třicet milionů. Byl ubezpečen, že může klidně odjet na dovolenou. 18. ledna se vrátil do práce. Kvestor jej na poledne vyzval k neprodlené schůzce. Na ní mu sdělil, že bylo rozhodnuto rekonstruovat ÚVT a „vzhledem k tomu, že se žádný rodič nedívá rád, jak mu čtvrté dítě“, je po dohodě s rektorem odvolán z funkce ředitele. Ve 14.45 si kvestor pozval náměstkyni ÚVT,

na místě je odvolal a nejmladšího z nich, věkově (narozen 1979) i profesně (ve vedoucí funkci zhruba tři čtvrtě roku), Lukáše Rychnovského, jmenoval novým ředitelem. Důvod této změny: neprůhlednost finančních toků na ÚVT MU.

V 15.00 kvestor svolal zaměstnance a stručně jim oznámil organizační změny. Rozdělil je do tří zón (zelená, modrá, šedá), od čehož se bude odvíjet jejich další pracovní zařazení. V 15.15 měl nový ředitel Rychnovský schůzku se „zelenými“, na slidech jim promítl novou organizační strukturu a nařídil stěhování kanceláří. To se dělo ještě týž den do noci a podobně i v následujících dnech. 19. ledna si kvestor pozval „nezelené“ zaměstnance. Lidé z šedé zóny měli být nabídnuti jiným fakultám s finančními prostředky na jeden rok, a pak ať se živí, jak umějí. Tyto kroky odstartovaly další dění, které teď nebudeme dále rozebírat. Kromě celé řady dokumentů (zde je důležité především ad hoc prohlášení a zdůvodnění rektora z 25. ledna, s jehož vědomím se vše dělo), vznikla i petice proti celé akci, kterou k 8. únoru podepsalo 940(!) lidí.

Zákulisí akce

Co akci předcházelo? Ze zápisu ze shromáždění je zřejmé, i přes některé ad hoc argumenty ze strany rektora, jak to bylo. Kvestor se opakovaně pokusil pod různými zástupnými zámkami vytáhnout ze zástupce ředitele pro ekonomiku určitá data. Ten mu je poskytl, aniž tušil, k jakému účelu (kvestor tuto „metodu“ získávání dat veřejně přiznal). Podle nich kvestor usoudil, že zhruba 20–25 milionů z částky za služby jde do výzkumu, ale jak sám přiznal, je to z oněch podkladů obtížně identifikovatelné. Rektor požadoval jasná čísla pro schvalování v Akademickém senátu. Místo standardní metody – podrobný audit a tak dále – se rozhodl odstavit hned celé vedení, tedy vyslovit mu absolutní nedůvěru jako nějakým defraudantům (zde není jasné, čím to byl nápad – jestli jeho či kvestorův) a provést restrukturalizaci ústavu, aby řezem zrušil zaběhané stereotypy i toky. Kvestor se potají za zády vedení domluvil s nejmanipulovatelnějším náměstkem a připravil s ním převzetí moci. Koncepce byla propracovaná, protože rychlá akce proběhla jako na drátku, včetně zavedení nového organizačního řádu (ohlášeného zaměstnancům 23. ledna, rektorem podepsaného však už 19. ledna). Pozdější tvrzení vedení MU, že nechtělo ohrožit chod ústavu, ani jej organizačně změnit (to totiž musí schvalovat univerzitní senát), ani propouštět, že šlo pouze o reformu stávajícího stavu, je zjevně alibistické.

Aktivní role kvestora Vituly, který se projevil jako pravý stranický „aparátčík“, se vyjevuje i v nedomyšlení následků. ÚVT je instituce s dlouhou historií, zajišťující nejen servis univerzitě, ale podílející se na výzkumu a řadě spoluprací přesahujících až do roviny celorepublikové a evropské (například aktivity profesora Matysky, jednoho z odvolaných zástupců a současně vedoucího katedry na FI). Pomineme-li lidské hledisko, že zaměstnanci, konající v dobré víře dlouhá léta svou práci, jsou najednou považováni za figurky v nějaké

Na Masarykově univerzitě v Brně proběhla 18. ledna akce jako z akčního filmu: během zhruba tří hodin byl odvolán ředitel Ústavu výpočetní techniky, jeho náměstci, a užaslí pracovníci pak byli kvestorem univerzity Ing. Janem Vitulou (jinak šéfem jihomoravské TOP 09) roztrženi do tří skupin pro následnou restrukturalizaci ústavu. Na akademické půdě se zavádějí nové mravy.

temné hře, je tu i hledisko prestiže a důvěryhodnosti ÚVT jako partnera v doposud bezproblémově fungujících spolupracích. Od partnerských firem přišly pochopitelně překvapené reakce.

A jak si asi strůjci změny představovali, že bude ústav fungovat pod novým ředitelem, který je od 18. ledna profesně i lidsky u svých kolegů znemožněný? Není divu, že Lukáš Rychnovský na svou funkci 31. ledna rezignoval a nového ředitele, jednoho z původních náměstků, docenta Miroslava Bartoška, jmenoval rektor Bek po konzultaci dokonce i s předchozím ředitelem docentem Račanským... Na zasedání Akademického senátu MU 2. února představil plán na řešení vzniklé krize. Organizační řád vrátil do stavu před 17. lednem. Navrhl ustavit mezifakultní pracovní skupinu, která provede analýzu činnosti ÚVT a navrhne organizační změny. Člověk se jen ptá: Stálo mu toto znemožnění za to? Mnozí lidé, stejně jako já, jsme v jeho osobě viděli určitou naději, že univerzita bude řízena férově a s větší empatií, než jakou vykazoval předchozí rektor Fiala (viz jeho alibistická role v případě výhrůžných anonymů), dnešní prorektor a poradce premiéra Nečase. Fiala dokonce prohlásil, že lidé musí pochopit, že rektor má zákonné právo dělat někdy i razantní kroky, ať se to někomu líbí nebo ne, když je to ve prospěch věci. A že to dělal i on a všichni předchozí rektori. Profesor Zlatuška se veřejně od této formulace distancoval a řekl, že jako rektor nikdy neudělal krok srovnatelný s touto akcí.

Varovný signál pro celou společnost

Jednání, které nám předvedl kvestor Vitula se zaštitěním nejvyšších představitelů MU, je na akademické půdě neomluvitelné, byť je zákonem umožněno. Postrádá totiž elementární etickou dimenzi. Ukazuje, jaké paranoidní myšlení (nedůvěra, neschopnost normální komunikace) a mocenské praktiky vládou v nejvyšších politických patrech a správě tohoto státu. Ekonom Jan Vitula, čelný představitel TOP 09, byl ředitelem odboru pro čerpání evropských strukturálních fondů na MŠMT a táhne se s ním pachut' ve věci jejich čerpání. Jeho výpady proti ministru Dobešovi („vymetení Augiášova chlíba“) v této věci nelze vnímat jinak, než jako účelové předvolební tahy. Kandiduje totiž na hejtmana v Jihomoravském kraji. O úrovni jeho odborných názorů svědčí i argument pro zavedení přímo placeného školného z doby, kdy ještě v ideovém souladu působil pod ministrem Dobešem na MŠMT (Parlamentní listy 8. června 2010, zpráva o pořadu České televize Události, komentáře): „Jedním z cílů školného je podle Vituly zvýšení studijního úsilí studentů (...) ‚Přímé školné zajistí, že škola obdrží peníze hned, tyto peníze si student může vydělat na brigádě o prázdninách,‘ řekl Vitula. Redaktor ČT mu oponoval, že průměrný plat v České republice je něco přes dvacet tisíc korun měsíčně hrubého, takže vydělat si na školné nemusí být snadné. Vitula oponoval, že například sběrem jahod v Británii si student může vydělat i dvojnásobek...“

* http://vvtmu2012.aspone.cz/doc/prepis_zaznamu_shromazdeni_akademicke_obce.pdf